

РЕШЕНИЕ

№ 1849

гр. София, 28.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-3 СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Богдана Желявска

при участието на секретаря Ели Й. Гигова
като разгледа докладваното от Богдана Желявска Гражданско дело № 20221100107301 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе пред вид:

Предявен е иск от А. С. О., ЕГН *****, чрез адв. Е. Ф., съдебен адрес: София, ул. „*****“ против ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес: гр. София, бул. "Витоша" № 2, с правно основание чл. 26 ЗОДОВ, за сумата 120 000 лв., *представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от нарушаване на правото му на разглеждане и приключване в разумен срок на сл.дело № 1/1991 г.,* впоследствие преобразувано в ДП № II-048/1999 г. по описа на ВОП – София, за периода от образуване на делото през януари 1991 г. до завеждане на делото, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 25.07.2019 г. до окончателното изплащане и сторените разноски.

В исковата молба се твърди, че ищецът е един от пострадалите от престъпленията, които се разследват повече 30 години по сл. дело 1/1991 г. по описа на Прокуратура на Въоръжените сили, в последствие преобразувано в сл. дело № 780-11/1998 г. по описа на ВОП-София, а сега ДП № 11-048/1999 по описа на ВОП-София, известно още като т. нар. Възродителен процес.

Ищецът заявява, че от 29.12.1984 г. до 22.04.1987 г. бил задържан и лишен от свобода първо в затвора и лагера на остров Белене до 1986 г., а след това – до м. април 1987 г. - в затвора в

Бобов дол. Скоро след освобождаването му от затвора в Бобов дол, през месец юни 1989 г., бил изгонен от страната.

По-нататък твърди, че не бил извършил престъпление или друго провинение, които по закон да допускат задържането и лишаването му от свобода. Няма присъда, с която да му е наложено наказание лишаване от свобода. Въпреки това бил фактически лишен от свобода повече от 2 години.

Докато пребивавал в поделения на МВР, а след това и в затвора на остров Белене и Бобов дол бил лишени от свобода в килии, при крайно деградиращи условия - мръсотия; липса на елементарни условия за живот и лична хигиена; липса на здравни и медицински грижи и помощ; лоша храна; отначало не му разрешавали да се свърже с близките си и да им съобщи къде е; после свижданията били през 6 месеца; карали го да работим тежък физически труд, а накрая го накарали и да плати за настаняването си в Белене. След всичко преживяно, бил принуден да се установи да живее в Турция, където се заселил и продължава да живее и до днес, изграждайки живота си от нулата.

Там били изгонени и редица други хора, с които бяхме заедно лишени от свобода в Белене. В Турция поддържал редовни контакти с редица други хора, с които били заедно в Белене, като от средствата за масово осведомяване и от наши близки в България разбрали за започването на сл. дело 1/1991г. по описа на Прокуратура на Въоръжените сили. Години наред разследващите не потърсили нито него, нито другите хора, които заради т.нар. възродителен процес са били задържани и лишени от свобода, без съд и присъда.

Тази пасивност на разследващите притеснявала както него, така и другите като него.

Заради това през 1996г. подготвили обща жалба до главния прокурор, към която приложили информация за всички 94 пострадали с посочване на имена, адрес, телефонен номер, информация за периодите и местата на лишаване от свобода. Жалбата с регистрационен номер 351/04.03.1996 г., заедно с приложените към нея индивидуални бележки на 94 души, била внЕ.а лично от него, като в протокола за предаване на жалбата е посочен с имената ми в издадените ми в Турция документи за самоличност, но и досега никой жалбоподателят не е получил отговор или каквато и да е друга комуникация във връзка с нея.

Част от пострадалите, изгонени и установили се в Турция, отначало неформално, а впоследствие и формално, учредили сдружение, Сдружение по турското законодателство, което да подпомага усилията ни за комуникация с властите за издирване, установяване и търсене на отговорност от виновниците за упражнената спрямо нас репресия и причинените ни страдания по време на комунистическия режим - Сдружение „За справедливост, права, култура и солидарност на Балканите“. Постоянно чрез него търсели и исквали информация от българските власти за развитието на делото.

Всички институции, до които пишели, демонстрирали притеснение и загриженост, че делото се бави толкова много време, но по него не се случвало нужното за успешното му преминаване в съдебна фаза. От кореспонденцията с институциите става ясно, че интензивните действия по разследването са извършени през 1991г.-1994г., след това делото

два пъти е внасяно в съда с обвинителен акт (НОХД №1/1994г. по описа на Върховния съд - Военна колегия и НОХД 01/1998 г. по описа на ВКС), като и двата пъти съдът е върнал вНЕ.ия обвинителен акт с конкретни указания за отстраняване на допуснати нарушения. Впоследствие част от обвиняемите починали, имало редица спирания и възобновявания на делото, промяна в квалификацията на обвиненията.

Два пъти – на 18.07.2006 г. и 07.05.2007 г. ищецът бил разпитан като свидетел в Република Турция и му били разяснени правата на пострадало лице по сл. дело 1/1991 г. по описа на Прокуратура на Въоръжените сили, в последствие преобразувано в сл. дело № 780-11/1998 г. по описа на ВОП-София, а сега ДП № II-048/1999 г. по описа на ВОП-София.

-

В исковата си молба ищецът заявява, че в края на 2017 г. са били приети изменения в НПК, които за първи път дават възможност на пострадалия да поиска от съда постановяването на мерки за ускоряване на досъдебното производство.

-

По искане на друг пострадал по сл. дело 1/1991 г. по описа на Прокуратура на Въоръжените сили, впоследствие преобразувано в сл. дело №780-П/1998 г. по описа на ВОП-София, а сега ДП №11-048/1999 по описа на ВОП-София, с определение № 3198/19.07.2018 г. по ч.н.д. №3175/2018 г. на СГС на основание чл. 369 НПК на прокурора е даден едномесечен срок за произнасяне, съобразно правомощията му, в който не последвало приключване на делото. В мотивите на определението е посочено, че давността е изтекла още през 2000 г., единственият жив обвиняем е поискал прекратяване на наказателното производство поради изтеклата давност.

По заявление на друг пострадал с определение №3730/ 03.09.2018 г. на СГС е даден нов едномесечен срок на прокуратурата за приключване на делото, в отговор на което било издадено постановлението от 04.10.2018 г. на ВОП за спиране на наказателното производство.

През м. март 2018 г. ищецът също подал искане по чл. 368 НПК, което било придвижено до компетентния съд - СГС и било образувано ЧНД №4720/2018 г. по описа на СГС. С определение от 06.11.2018, № 4853 на прокуратурата е даден нов едномесечен срок за проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства..

Ищецът заявява, че за периода от 01.01.2018 г. до юли 2020 г. са образувани 94 броя дела в Софийски градски съд по заявления по чл. 368 от НПК за ускоряване на сл. дело 1/1991 г., ДП № II-048/1999 по описа на ВОП-София. За периода от 01.01.2018 г. до юли 2020 г. са издадени 78 броя определения, с които са определени мерки по чл. 369 НПК за ускоряване и приключване на същото досъдебно производство. Въпреки това ВОП-София не е изпълнила нито едно от тях, което според ищеца е поредно доказателство за целенасочено забавяне на делото.

През октомври 2018 г., по повод на втория срок, даден за ускоряване на наказателното производство с определение №3730/03.09.2018 г. на СГС е издадено Постановление от 04.10.2018 г. на ВОП, цитирано по – горе, за спиране на наказателното производство по ДП №11-048/1999г. по описа на Военно-окръжна прокуратура София, на основание чл.244, ал.1, т.1, във връзка с чл.25, ал.2 във връзка с чл.242, ал.1 НПК- за изчакване на отговора на четвърта поред молба за правна помощ по делото.

Част от пострадалите са подали жалби срещу посоченото постановление, по която производството е прекратено, а преписката е върната на прокуратурата за съобщаване и връчване на постановлението на всички пострадали, след което да бъде изпратено на съда за произнасяне по жалбата.

Според отразеното в исковата молба, наблюдаващият прокурор също създава пречки за осъществяване на съдебния контрол над Постановлението за спиране от 04.10.2018 г., респ. за бавене на делото. През м. юни 2021 г. по подадени две нови искания за ускоряване на процедурата по делото от двама от пострадалите, били постановени определение № 1516/30.11.2021 г. по ч.н.д. № 2932/2021 г. на СГС, НО, 8-ми с-в и определение № 1517/30.11.2021 г. по ч.н.д. № 2966/2021 г. същия състав, в които съдът отново констатирал неоправдано забавяне в производството по процесното ДП и определил нов двумесечен срок за предприемане от страна на прокурора на предписаните мерки за ускоряване на досъдебното производство във връзка със съобщаване на Постановлението за спиране, след изтичането на който подадените жалби срещу него бъдат изпратени за разглеждане от компетентния съд.

Налице е, твърди се в исковата молба, целенасочено бавене на делото с всякакви средства и по всеки възможен повод. Още повече, че към датата на издаване постановлението за спиране няма изпратена четвърта съдебна поръчка и не може да се очаква да бъде получен отговор. Такава била изготвена и внЕ.а във ВКП едва на 17.01.2019 г., а била изпратена на Министерство на правосъдието на 25.01.2019 г. От международния отдел на ВКП е било отказано изпращането на молба за правна помощ с аргумента, че давността е изтекла и няма смисъл от съдебна поръчка.

Ищецът заявява, че е подавал молби до ВОП на основание чл. 75, ал. 3 НПК за участие като пострадал в досъдебна фаза в посоченото ДП през м. март 2017 г. и през м. май 2021 г., молба за промяна в правната квалификация - преквалифициране на обвиненията по чл. 418 НК и привличане към наказателна отговорност и на другите съучастници, както и за премахване нивото на класификация, но не е получил отговор по никоя молба. С молба от 29.05.2019 г. до ВОП – София е посочил актуален адрес в България, но никой не го е търсил на този адрес.

Разследването и досъдебната фаза по посоченото следствено дело, сега досъдебно

производство, продължава вече 30-та година, без никакви изгледи някой от виновниците да бъде предаден на съд в обозримо близко бъдеще и/или делото да бъде приключено по някой друг възможен начин.

Тази продължителност ищецът счита за прекомерна и за нея липсва обективно и разумно оправдание. Необоснованото забавяне на делото по същество е равносилно на отказ на достъп до правосъдие и своеобразен отказ за извършване на разследването по ефективен начин. Времето за решаване на едно дело по принцип има толкова голямо значение за справедливостта, колкото и крайното решение на съда. А, в настоящия случай, времето на разследването има ключово значение за това въобще делото да не стигне до решаване от съда поради изтекла абсолютна давност. Прекомерната продължителност на делото нарушава правото ми по чл.6§ 1 от ЕКЗПЧОС за разглеждане и приключване на делото в разумен срок, на каквото имам право с оглед на това, че съм пострадал от деянията, предмет на разследването.

-

Счита, че отговорност за необоснованото забавяне на делото носи Прокуратурата, защото тя е господар на досъдебната фаза на процеса и има отговорността за изпълнение на задължението на държавата да проведе официално досъдебно производство достатъчно задълбочено, грижливо и обективно, както и да бъдат взети възможните разумни мерки, за да се съберат всички налични доказателства, нужни за установяване на релевантни факти и обстоятелства.

Заявява, че дългата продължителност на процеса задълбочила до крайна степен чувството и усещането му за липса на справедливост, защото то станало пречка да се оправдаят очакванията му за поне частично възстановяване на справедливостта чрез установяване на виновниците и предаването им на съд.

Изпитвал и продължавал да изпитва разочарование от това, че за толкова дълго време няма изгледи за осезаем напредък по делото, въпреки декларираните от различните представители на държавната власт готовност за съдействие за приключване на делото и съчувствие на пострадалите.

В лично качество заявява, че е претърпял имуществени и неимуществени вреди от произволното и незаконното му лишаване от свобода в периода декември 1984 г. до април 1987 г., в който бил подложен на унизително и нечовешко третиране и наказание.

В тази връзка, ищецът моли съда да осъди Прокуратурата на Република България да му заплати сумата от 120 000 лв., ведно със законната лихва за забава от 11.07.2019 г. до окончателното изплащане на сумата, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени му от нарушаване на правото на разглеждане и приключване в разумен срок на сл. дело 1/1991 г., впоследствие преобразувано в сл. Дело № 780-II/1998 г. по описа на ВОП-София, а сега ДП № II-048/1999 по описа на ВОП-София, за периода от образуване на делото през януари 1991 г. до момента на предявяване на настоящия иск. Претендира разноси и адвокатски хонорар.

Представил е и е изискал прилагане на *писмени доказателства*. Поискал е допускане на свидетел.

В хода по същество моли съда да уважи иска изцяло със законните последици – лихва и разноски, изразяващи се в заплатената по делото д.т. Не претендира адвокатски хонорар.

Ответникът ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ оспорва така предявените искове изцяло – както по основание, така и по размер.

Според него, за да бъде уважен предявеният иск по чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ, в тежест на ищеца е да ангажира доказателства за следните обстоятелства: за обстоятелството, че притежава качеството на пострадал по смисъла на чл. 74 от НПК в образуваното наказателно производство; за продължителността на проведеното наказателно производство и за обстоятелството, че е нарушено правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 КЗПЧОС; за претърпените неимуществени вреди; за наличието на причинно - следствена връзка между допуснатото нарушение на чл. 6, § 1 КЗПЧОС и претърпените вреди; за размера на дължимото обезщетение. Счита, че такива доказателства липсват.

Навежда твърдения, че разпоредбата на чл. 26 ЗОДОВ е в сила от 15.12.2012 г. и няма обратно действие и, тъй като ищецът не е уточнил от кои действия на органите на ПРБ е търпял твърдените вреди, по отношение на тези от тях, които са преди влизане в сила на нормата, претенцията се явява недопустима.

Заявява, че неимуществените вреди, претърпени от ищеца не са от забавеното разследване, а от самия Възродителен процес, в какъвто смисъл вече има съдебна практика.

Твърди, че, за да е изпълнен фактическият състав на чл. 26 ЗОДОВ, е необходимо да се установи и докаже, че производството не е провеждано системно и ритмично и че съществуват продължителни периоди от време, в които разследващите органи са бездействали без уважителни причини. В конкретния случай наказателното производство е било спирано, по него е било необходимо извършване на съдебни поръчки в Република Турция, в изпълнение на дадени от съда задължителни указания.

Изразява становище, че ищецът не е представил доказателства за това, че е претърпял неимуществени вреди вследствие продължителността на досъдебното производство, а тези вреди са в резултат на извършените по отношение на него репресивни действия по време на т. нар. Възродителен процес.

Счита, че след като ищецът е бил реабилитиран с Решение на Народното събрание на Република България - обнародвано в ДВ, бр. 44 от 01 юни 1990 г., той има право на обезщетение за претърпените от него имуществени и неимуществени вреди, съобразно чл. 4, ал. 2 ЗПГРРЛ.

По – нататък в отговора на исковата молба заявява, че ДП № 11-048 от 1999 г. на ВОП - София се отличава със сериозна фактическа и правна сложност, като продължителността му се дължи на дадените с разпореждания на съда задължителни указания за прокуратурата, предвиждащи извършването на огромна по обем оперативно - издирвателна дейност, свързана с установяване на общо 446 свидетели, от които разпитани били 312 свидетели, а 134 не са разпитани, тъй като не са установени, включително посредством съдебна поръчка до Република Турция.

Тъй като делото е било внасяно на два пъти в съда, за тези периоди ПРБ не е пасивно легитимирана да носи отговорност по иска.

Оспорва иска за обезщетяване на неимуществени вреди и по размер, тъй като ищецът не е ангажирал доказателства за това, че е претърпял неимуществени вреди, които да са в пряка и непосредствена връзка с продължителността на наказателното производство.

Счита претенцията на ищеца за завишена и несъответстваща на претендираните вреди, на икономическия стандарт в Република България и на съдебната практика в аналогични случаи, включително и тази на ЕСПЧ.

Представил е писмени доказателства, изискал е и прилагането на такива.

В хода по същество заявява, че предявеният иск следва да се отхвърли изцяло, като неоснователен и недоказан, тъй като не е доказана причинно – следствената връзка между претендираните от ищеца вреди и действията на Прокуратурата, липсват доказателства и по размера на предявения иск. Позовава се на отразеното в писмения отговор.

-

Съдът, като взе пред вид представените и приети по делото доказателства и становища на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Съдът предостави на ищеца възможност да се снабди с доказателства, които да приложат по делото и това бе сторено.

От ищцовата страна, с оглед предоставената възможност, бяха представени като писмени доказателства документи, съдържащи се в ДП № II-048/1999 г. на ВОП - София, а именно: Протокол от 17.10.2012 г. за разпит на ищеца като свидетел и пострадало лице, Постановления по сл.д. № 1/1991 г. за привличане на обвиняеми на Д.С., Т.Ж., Г. А., П.М., П.К., обвинителен акт по сл.д. № 1/1991 г., пр.д. № 03/1993 г., обвинителен акт по сл.д. № 1/1991 г., пр.д. № 04/1997 г., н.д. № 1/1998 г., разпореждане от 28.04.1998 г. по н.д. № 1/1998 г. на ВКС на РБ, Военна колегия за прекратяване на съдебното производство по наказателното дело и връщане на делото за доразследване на Прокуратурата на въоръжените сили на РБ, 2 бр. писма от 27.01.2019 г. и 28.01.2019 г. на ВКП, Отдел Международен във връзка с искане за правна помощ до Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателни въпроси.

В течение на процеса е представена и жалба, подадена на 04.03.1996 г. до Главна прокуратура на РБ, подадена от 94 репресирани изселници, подадена чрез Генералното

консулство на България в Истанбул.

С молба от 07.11.2023 г. ответникът представи доказателства за последната съдебна поръчка – Молба за правна помощ от 17.01.2019 г., , предложение за изготвяне на молба за правна помощ от 28.09.2018 г. и материалите по изпълнената поръчка. Към момента на изготвяне на поръчката е било установено, че не са Били разпитани 35 пострадали лица, които живеят на територията на Република Турция, като трайно заселили се, и разпитът им е бил задължителен, съгласно разпореждане от 28.04.1998 г. на ВКС. Видно от посочените писмени доказателства, в изпълнение на поръчката са разпитани пострадали лица.

По делото не се спори, а и това се установява от събраните доказателства, подробно описани по – горе, че и понастоящем сл.д. № 1/1991 г., преобразувано в ДП № II-048/1999 г. на ВОП не е приключило, като не е навлязло и в своята съдебна фаза. В хода на делото и, с оглед дадената му възможност, ищецът представи определение № 1223/12.12.2022 г. на САС, 6-ти наказателен с-в, постановено по ч.н.д. № 821/2022 г., с което е отменено определението от 20.06.2022 г. по ч.н.д. № 2337/2022 г. на СГС, НО, 9-ти с-в, с което е потвърдено Постановлението на ВОП – София от 31.05.2022 г. за прекратяване на наказателното производство по ДП № ДП № II-48/1999 г. на ВОП – София. Отменено е и цитираното Постановление на ВОП – София за прекратяване на посоченото ДП и делото е върнато на ВОП – София за продължаване на процесуално – следствените действия. При отмяната си съдът е приел, че при постановяване на цитирания акт на ВОП – София са допуснати съществени нарушения на процесуалните права и ограничаване правата на пострадали лица, което налага отмяната му само на това основание, както и че липсва пълноценно и мотивирано произнасяне на прокурор за прекратяване на наказателното производство.

В нарочно свое изявление адвоката – повереник на ищеца заяви, че понастоящем, считано от м. ноември, както на ищеца, така и на неговия адвокат е дадена възможност за запознаване с всички материали по делото във връзка с извършено предявяване на разследването. Обемът на делото е огромен и, според ищцовата страна, при запознаване с него биха могли да се открият допълнителни доказателства. Въпреки това свое изявление, обаче, ищецът, чрез своя адвокат, категорично заяви, че по настоящото дело други доказателства няма да сочи.

В настоящото производство не се спори, че към момента на приключване на устните състезания наказателното производство все още не е навлязло в своята съдебна фаза.

По искане на ищеца съдът разпита *свидетелката Х.С. О., неговата сестра.*

В показанията си тя заяви, че ищецът четири години е бил в Белене и Бобов дол, затова толкова много иска наказателното производство срещу лицата, виновни за неоснователното му задържане, да приключи. Тя каза, че един ден у тях дошли хора от Милицията и го

закарали в МВР, Момчилград, а след ден – два заедно с още 24 човека бил откаран в Белене. Четири – пет месеца семейството му не знаело дали е жив или умряла, след това получили писмо от него, че е в Белене. Месец след това имало свиждане и майка им, баща им, жена му и двете му деца отишли да го видят. Баща им бил стар и болен, майка им също. Тя толкова се разстроила, че, като се върнала от свиждането, веднага била откарана в болница. В белене брат ѝ престоял 28 месеца, през това време три пъти му ходили на свиждане. Свидетелката каза още, че брат ѝ вече 30 гидини чака справедливост, иска да има осъдени по образуваното наказателно дело, но делото за него не е приключило, справедливост няма.

Изложеното се доказва от приетите от съда и неоспорени от страните писмени и гласни доказателства.

Други релевантни доказателства по делото не са представени.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

Предявени са иски с правно основание чл. 2б ЗОДОВ за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер 120 000 лв. в резултат от нарушаване правото на ищеца за разглеждане и решаване в разумен срок на наказателно производство, по което той е пострадал, ведно със законните последици – лихва и разноски.

Посочената разпоредба предвижда *отговорност за действията на органите на съдебната власт, изразяващи се в нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.*

Според чл. 2б, ал. 1 ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията.

При разглеждане на исовете съдът взема пред вид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Разпоредбата на чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи предполага право на всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок, от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

Безспорно се доказва в хода на настоящото производство, че, във връзка с провеждането на насилствена смяна на имената на турското население в България, в края на 1984 г. ищецът бил задържан в РУ на МВР – Момчилград и че през времето от 29.12.1984 г. до 22.04.1987 г. бил задържан и лишен от свобода първо в затвора и лагера на остров Белене, а след това и в затвора в Бобов дол. След освобождаването му от затвора в Бобов дол, през м. юни 1989 г. бил изгонен от страната.

Срещу А. О. не е постановявана присъда, с която да му е наложено наказание лишаване от свобода, но фактически е бил лишен от свобода близо 3 години

Не се оспорва обстоятелството, че, както по време на задържането му в РУ на МВР - Момчилград, така и на остров Белене и в Бобов дол, ищецът бил лишен от свобода в килии, при крайно деградиращи условия — мръсотия, липса на елементарни условия за живот и лична хигиена, лоша храна, тежък физически труд и т.н., не му разрешавали да се свърже с близките си, те били в неведение къде е, по – им разрешили свижданията през 6 месеца, а накрая ги накарали и да платим за настаняването ни в Белене.

Не се оспорва и фактът, че, след окончателното му освобождаване през 1989 г., О. бил изгонен от България в Турция, и така се установил да живее там.

По делото не се спори и, а и това е известно в обществото, че, във връзка с т.нар.

„Възродителен процес“ е било образувано сл. д. № 1/1991 г. по описа на .Прокуратурата на Въоръжените сили, по – късно преобразувано в ДП № II-048/1999 г. на ВОП, което и до настоящия момент не е приключило, пред вид извършващите се по него и към момента на произнасяне на съда процесуално – следствени действия. От събраните доказателства се установява, че ищецът е разпитван по посоченото Досъдебно производство в качеството му на пострадад, както и фактът, че както той, така и други пострадали по време на Възродителния процес лица, многократно са правили опити да се сдобият с информация за хода на разследването и за фазата, в която то се намира, но без резултат. С определение № 297/3.02.2023 г. по н.ч.д. № 31/2023 г. на СГС, НО, 14-ти с-в е оставена без разглеждане жалбата на ищеца срещу определението на ВОП от 31.05.2022 г. за прекратяване на наказателното производство по ДП II-048/1999 г. на ВОП, пред вид факта, че с определение на САС от 22.12.2022 г. цитираното постановление на ВОП и делото е върнато на ВОП за продължаване на процесуално – следствените действия по него.

Доказа се, следователно, че следствената фаза на образуваното през 1991 г. наказателно производство по т.вар. „Възродителен процес“ към момента на подаване на исковата молба – 2022 г., а и досега – все още не е приключило.

Предявената претенция е за доказване на обстоятелството, че така установените действия на органите на държавното обвинение противоречат на основните принципи на Европейската конвенция за правата на човека, ратифицирана от българската държава и, по – точно, съобразно предвидената специална норма на чл. 2Б ЗОДОВ – на принципа за разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съобразно прокламираното в чл. 6, ал. 1 на Конвенцията

за защита на правата на човека и основните свободи.

Европейският съд по правата на човека в практиката си приема, че нарушаването на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок предполага анормалното функциониране на съдебната система и, следователно, подлежи на компенсиране. При преценка дали е налице нарушаване на това право следва да се вземат пред вид особеностите на всеки отделен случай в светлината на конкретната материя, сложността на процеса, процесуалното поведение както на заинтересованото лице, така и на съответните власти, оторизирани със случая. Ако бъдат установени продължителни периоди на бездействие, или липса на резултат от извършени процесуални действия от страна на компетентните органи между отделните фази на процеса, като доказателство за бездействието им, въпреки наличието на трудности от обективен характер, съдът констатира липсата на решаване на делото в разумен срок. И това е така, защото, както посочва в практиката си ЕСПЧ, компетентните в съответната държава съдебни власти са длъжни да вземат всички необходими мерки за приключване на делото с постановяване на влязъл в сила съдебен акт в разумен срок

От ответната страна в отговора са направени няколко възражения по съществуващото на спора, по които съдът дължи произнасяне.

Съдът приема, че в настоящия случай се касае за забавяне на приключване на делото в изключително дълъг срок – който до момента на постановяване на решението на настоящата инстанция е 30 години – време, през което ответникът, като отговорен за процеса на досъдебното производство, е следвало да предприеме необходимите действия по финализирането му. Всичко това води до несъстоятелност на изложеното от ПРБ възражение.

Ответникът поддържа тезата, че ищцовата претенция се базира на действия, извършени преди влизане в сила на нормата на чл. 2б ЗОДОВ, признаваща защита на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, като право, пораждащо обезщетение за нарушаването му.

Съдът не приема тезата на ответника, позовавайки се и на практиката на ВКС, според която, ако производството, по което е допуснато нарушението, е заварено към датата на влизане в сила на ЗИД на ЗОДОВ /обн. ДВ, бр. 98/11.12.2012 г., искът има своето основание в нормата на чл. 2б ЗОДОВ за нарушение на правото за разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съобразно чл. 6, пар. 1 от Конвенцията, като тук отговорността на държавата следва да се реализира по особените правила, визирани в закона. И това е така, защото правото за разглеждане и решаване на делото в разумен срок е сред нормите, които законодателят е преценил като значими за осъществяване на демократичната и правова държава. Отделно от това, ако подкрепи тезата на представителя на ПРБ, настоящият съдебен състав следва да приеме, че ищецът разполага с правото да търси обезщетение за забавяне на делото само за периода от влизане в сила на нормата на ЗОДОВ – 2012 г. и до момент – т.е. за 10 години, игнорирайки обстоятелството за необоснованото и неоправдано забавяне на делото, извън всякакви разумни срокове за период повече от 30 години. А, както бе посочено по - горе, в

практиката си ЕСПЧ е категоричен - нарушаването на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок предполага анормалното функциониране на съдебната система и, следователно, подлежи на обезщетяване.

Възражението на ответника, че ищецът е имал право да търси обезщетение по реда на ЗПГРРЛ, съдът също намира за неоснователно, пред вид факта, че от самия ищец зависи дали да търси обезщетение по посочения по – горе ред, тъй като това е негово право, но не и задължение.

С оглед всичко изложено, съдът приема, че от страна на органите на държавното обвинение са налице действия и бездействия, които противоречат на основните принципи на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, визирани в чл. 6, пар. 1 – разглеждане и решаване на делото в разумен срок. В резултат на това, ищецът А. С. О. е понесъл неимуществените вреди, описани по – горе, които са свързани с очакването му повече от тридесет години, като пострадал от престъпленията, за които е образувано цитираното по – горе наказателно дело, да получи справедливост и морално удовлетворение след наказване от страна на държавата на виновните за престъплението лица.

По тези причини и пред вид изложеното съдът намира, че предявената по делото претенция за заплащане на обезщетение за причинените му неимуществени вреди, се явява доказана по своето основание.

Относно размера на предявения иск съдът намира следното:

Неимуществената вреда представлява сериозно засягане на личността и достойнството на едно лице и се изразява в негативни преживявания от негова страна. Обезщетението следва да бъде съобразено с личността на дееца, начина по който е преживял случилите се събития и отраженията, които са оказали върху него, включително върху обкръжаващата го среда, професионалната такава и близките му.

То има за цел да репарира накърняването на личните права и интереси, а справедливото обезщетяване на всички неимуществени вреди означава да се определи точен паричен еквивалент на негативните преживявания и психичното им отражение върху увреденото лице. В случая, настоящият съдебен състав прие за доказано от събраните доказателства, че е налице пряка причинна връзка между причинените неимуществени вреди на ищеца, така, както са описани по – горе, и действията на органите на Прокуратурата.

При определяне размера на обезщетението съдът следва да се съобрази с разпоредбата на чл. 52 ЗЗД и чл. 4 ЗОДОВ.

Пред вид всички обстоятелства по делото, изключително дългия период на все още неприключилото наказателно производство, както и, пред вид обстоятелството, че към настоящия момент за ищеца не съществува възможност да потърси компенсация и качеството си на пострадал по все още неприключилото досъдебно производство, съдът намира, че претърпените от последния неимуществени вреди следва да бъдат възмездени по справедливост с обезщетение в размер 70 000 лв., ведно със законната лихва върху сумите, считано от 25.07.2019 г. до окончателното изплащане.

Съдът определя началния момент на претендираната законна лихва, съобразно нормата на ЗЗД, която предпоставя, че при непозволено увреждане лихва се дължи от момента на увреждането, като се съобразява с претенцията на ищеца, който посочва, че към 25.07.2019 г. увреждането е било вече налице.

В останалата част, за разликата до 120 000 лв., претенцията следва да се отхвърли, като неоснователна и недоказана.

Сумата следва да се преведе по посочената в исковата молба, в съответствие с разпоредбата на чл. 127, ал. 4 ГПК, банкова сметка.

Съдът намира, че разноси на ищцовата страна не следва да се присъждат, пред вид факта, че липсват доказателства за тях.

Водим от горното съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, София, бул. Витоша № 2, да заплати на А. С. О., ЕГН *****, чрез адв. Е. Ф., съдебен адрес: София, ул. „*****, на основание чл. 26 ЗОДОВ, сумата 70 000 лв. – обезщетение за претърпени немуществени вреди от нарушаване на правото му на разглеждане и приключване в разумен срок на сл.дело № 1/1991 г., впоследствие преобразувано в ДП № II-048/1999 г. по описа на ВОП – София, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 25.07.2019 г. до окончателното изплащане и сторените разноси в размер 5,84 лв.

Сумата е платима по клиентска банкова сметка на Адв. Дружество „Е. Ф.“ в Прокредитбанк, IBAN: *****, BIC: *****

ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част, за разликата до 120 000 лв., като НЕОСНОВАТЕЛЕН и НЕДОКАЗАН.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в четиринадесетдневен срок пред САС.

Съдия при Софийски градски съд: _____